Na czym polega odfrankowienie kredytu?

Opublikowano: 16 czerwca 2021 • Autor: Anna Porebska APR

Konsumenci posiadający tzw. „kredyty frankowe” niejednokrotnie zadają sobie pytanie, jaki cel mogą osiągnąć dzięki wystąpieniu z powództwem przeciwko bankowi. W tym kontekście często spotykają się z używanym w potocznym języku pojęciem „odfrankowienia” kredytu. Umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego kursem CHF zawierają postanowienia, które kształtują prawa i obowiązki słabszej strony umowy, tj. konsumenta, w sposób sprzeczny […]

Konsumenci posiadający tzw. „kredyty frankowe” niejednokrotnie zadają sobie pytanie, jaki cel mogą osiągnąć dzięki wystąpieniu z

powództwem przeciwko bankowi. W tym kontekście często spotykają się z używanym w potocznym języku pojęciem **„odfrankowienia” kredytu**.

Umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego kursem CHF zawierają postanowienia, które kształtują prawa i obowiązki słabszej strony umowy, tj. konsumenta, w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i jednocześnie rażąco naruszające jego interesy. Są to przesłanki, które pozwalają zakwalifikować dane postanowienie umowne jako niedozwolone.

W umowach kredytowych zawieranych z polskimi konsumentami stosowano przede wszystkim **klauzule, które pozwalały bankom ustalać kursy wymiany waluty we własnych tabelach kursowych**. Kredytobiorcy nie byli przy tym informowani, według jakich kryteriów takie kursy są ustalane. W ten sposób banki zyskiwały uprawnienie do jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązań stron umowy kredytowej. Jednocześnie banki stosowały zróżnicowane kursy – kurs sprzedaży lub kurs kupna – w zależności od tego, czy wyliczały wysokość własnego zobowiązania wobec kredytobiorcy czy wysokość należnych im rat.

Odfrankowienie kredytu jako skutek wyeliminowania klauzul abuzywnych

Skutkiem uznania, że umowa zawiera niedozwolone postanowienia umowne, jest ich wyeliminowanie z wiążącego strony stosunku prawnego. Postanowienia niedozwolone są bezskuteczne względem konsumentów, a w pozostałym zakresie umowa pozostaje co do zasady w mocy.

W wyniku usunięcia z umowy nieuczciwych zapisów dochodzi do **tzw. odfrankowienia kredytu, czyli pozbawienia umowy wszelkich odniesień do waluty CHF**. Umowa obowiązuje nadal jako umowa kredytu w złotych polskich z dotychczasowym oprocentowaniem ustalanym według wskaźnika LIBOR.

Za takim rozwiązaniem opowiedział się Sąd Najwyższy między innymi w wyrokach z 20 czerwca 2018 r. w sprawie III CZP 29/17, z 4 kwietnia 2019 r., sygn. akt III CSK 159/17 czy z 27 listopada 2019 r., sygn. akt II CSK 483/18.

Ze strony banków spotykamy się często z argumentacją o braku ekonomicznego uzasadnienia dla stosowania wskaźnika LIBOR przy kredytach złotowych. Nie można jednak zapominać, że kształt umowy po odfrankowieniu kredytu nie musi być zgodny z oczekiwaniami banku. Brak związania niedozwolonymi postanowieniami stanowi sankcję dla przedsiębiorcy, który takie postanowienia stosował.

Odfrankowienie a nieważność umowy

W wielu przypadkach **zamiast odfrankowienia kredytów sądy orzekają o nieważności całej umowy**. Takie rozwiązanie jest możliwe, jeśli sąd uzna, że bez wadliwych postanowień umowa nie

może dalej obowiązywać, gdyż dochodzi do zmiany istoty stosunku prawnego. W takim przypadku – zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE – **konieczne jest wyrażenie przez kredytobiorcę wyraźnej zgody na unieważnienie umowy**. Konsument musi zostać dodatkowo poinstruowany przez sąd, jakie negatywne konsekwencje mogą wiązać się ze stwierdzeniem nieważności umowy.

Podsumowując, to do konsumenta należy ostateczna decyzja, czy zgadza się na dalsze obowiązywanie umowy po jej odfrankowieniu czy też żąda stwierdzenia nieważności całej umowy. Od tej decyzji zależy sposób ustalenia i wysokość nienależnych świadczeń podlegających zwrotowi.

Anna Porebska APR
16 czerwca 2021